

Minnen

från

en resa till Jubelfesten i Lund

våren 1868

af

M. S.

Maximus Videkind af Schultén

Säljes till förmån för Studenthuset.

HELSINGFORS,
Hufvudstadsbladets tryckeri, 1869.

Företedt: *L. Heimbürger.*

De minnen, som härmed lemnas åt offentligheten, äro nedskrifna hufvudsakligen för den finska studentkårens räkning. Deras författare anser sig endast uppfylla en kär pligt, då han lemnar en redogörelse för det uppdrag att deltaga i den finska studentdeputationen till jubelfesten i Lund 1868, hvarmed han blifvit behedrad. Han är så mycket mera mon om att fullgöra denna skyldighet, som missförstånd och oriktiga uppgifter om åtskilliga omständigheter och timade händelser synas hafva vunnit spridning, nu såsom alltid, då det sanningen så ofta otrogna ryktet utan tillräcklig kontroll får föra ordet. Att förf. dock gjort, hvad han kunnat, för att ej af sina skildringar göra en officiel reseberättelse, hoppas han varder honom förlåtet. Då mycket, som skulle kunna meddelas, väl redan genom tidningarne är allmänneligen bekant, inskränker han sig till att utförligare redogöra endast för det, som kan vara af större intresse, och särskildt för det, som närmare rör den finska deputationen; dertill har han sällat egna intryck och iakttagelser. Se der i korthet berättelsens plan.

Skulle några smärre faktiska misstag i en eller annan detalj befunnits hafva insmugit sig, skall man kanske ej döma det för strängt, enär sådana väl svårligen kunna undvikas i en framställning, som i mycket hvilar på minnets i längden ej alltid så säkra vittnesmål.

Om möjligen detta lilla arbete skulle komma att falla i händerna på andra läsare än dem, för hvilka det egentligen är ämnadt, må såsom förklaring och ursäkt gälla, att det är författadt af en student — för studenter.

Under välönskande hurrarop af talrika på stranden församlade kamrater togo vi den 21 Maj vårt afsked af hufvudstaden; då vi skiljdes från den gamla Aura-staden saknades hurraropen ej heller, men dertill sällade sig ännu instrumentalmusik samt sång och — hvad mera — sång af täcka fruntimmers läppar. Brorslotten af den ära, som sålunda vederfors oss, lär visserligen tillkommit den i Åbo så populäre professor Topelius, men efter hvad vi erforo var dock äfven en liten del ämnad åt oss andra. Vi löpte i sanning fara att på studentkårens vägnar blifva egenkära; men detta var ju dock i det hela taget blott ett nytt bevis på en af gammalt känd sak: på Auradöttrarnas aldrig tröttnande sympatier för studentkåren och hvad densamma rörer. I Åbo slöt sig Alftan till oss, så att vi numera voro fulltalige.

Färden till Stockholm erbjöd intet synnerligt af intresse, om icke specielt för mig, som, öfverallt der vi passerade fram, hade tillfälle att återupplifva angenäma minnen från den båtfärd till Sverge, hvari jag jemte några andra cives academici deltog 1866. Väder-

leken hade till en början varit mulen och regnig, men då vi nalkades svenska kusten, skingrades molnen och Sveas land mötte oss solbeglänst — om man så vill, ett godt omen för vår färd, och ett omen, som ej heller bedrog. Den klara solbelysningen var också den mest gynnsamma för att låta den herrliga Mälarstaden och inloppet till densamma framstå för våra blickar i sin förmånligaste skepnad.

Vid vår vistelse i Stockholm, som blott räckte tvenne dagar, uppehåller jag mig ej; vi sysselsatte oss med att bese stadens märkvärdigheter och främst nationalmuseum, der Sverges förnämsta skatter i konst- och antiqvitetsväg finnas förvarade. Besöket på nationalmuseum var för oss så mycket intressantare, som en vid detsamma anställd tjensteman och skicklig konstkännare doktor Sander välvilligt erbjudit sig som vår ciceron.

Den 25 Maj satte vi oss i en snälltågskupé, och nu bar det af söderut med rask fart. Ingenting är mera enformigt och i längden tråkigt än en färd på jernväg, isynnerhet då, såsom i de svenska jernvägsvaggonerna, föga är gjordt för den resandes beqvämlighet. Den starka darrningen och skakningen, som genom snälltågens snabba fart ytterligare förhöjes, hindrar en från att begagna en resandes vanliga medel att fördrifva tiden, läsning eller sömn, under det man emellertid blir vida mer uttröttad, än genom den mest ansträngande

promenad. Intresset af att första gången resa genom Sverge, landskapernas omvexling och det myckna nya vi, om ock i största hastighet, fingo skåda, förminskade dock för oss dessa olägenheter. Helt nära Stockholm passerar man genom den betydliga tunneln under Nyboda backe; på den ovane gör det ett högst eget intryck, då man under ilande fart hastigt, ehuruväl blott för några ögonblick, finner sig försatt i det djupaste mörker. Den som vill studera mensklig egoism, parad med diverse andra lägre passioner, såsom glupskhet m. m., finner ett förträffligt fält för sina iakttagelser vid de stationer, der snälltågspassagerare få intaga sina måltider; då det är föga mer än ett tiotal minuter, som är de resande beskärdt för att tillfredställa en ofta ganska matfrisk naturs fordringar, så kan man lätt föreställa sig, att den fullständigaste „huggsexa“ måste uppkomma. På den station, Falköping, der vi först hade tillfälle att bevittna och deltaga i ett dylikt skådespel, sällade sig till oss fem finnar en, som vi visserligen ej mera hafva äran att kalla vår landsman, men som dock från den tid, han var det, bibehållit det största intresse för sitt f. d. fosterland och den största välvilja för dess söner, den celebre riksarkivarien J. J. Nordström, som äfven han var stadd på resa till jubelfesten. Han är en lång, mager, gråhårig man med kal hjessa och genomträngande lifliga ögon. Under hela resan söderut förblef han vår kupékamrat, och det var för oss af stort

intresse att åhöra den ryktbare riksdagstalarens fina, lediga, snillrika, om ock ej ordkarga yttranden i alla förekommande frågor. Man behöfde ej länge hafva sett och hört Nordström, för att förstå, huru han kunde vara mannen, som genom sitt kraftiga uppträdande och sin skoningslösa logik höll det gamla svenska preståndet i djupaste respekt och hos detsamma nästan injagade fruktan för sin person.

Det är ej utan, att bekantskapen med Nordström jemte åtanken på de många andra framstående finnar, som tid efter annan öfverflyttat till Sverge, måste föranleda en att göra sig frågan: har väl Finland haft råd att skänka åt det gamla brödralandet så många af sine bäste söner? — medan å andra sidan äfven en annan fråga naturligt nog tränger sig på en: kan väl en fosterlandskärlek i dess högsta och renaste form hafva funnits hos desse män, som sålunda beröfvat sitt land fördelen af sin tjenst och utmärkta förmåga, må så äfven vara, att otack varit deras lön?

Men jag har gjort en utvikning från mitt ämne. På eftermiddagen ankommo vi till Jönköping, der vi ämnade förblifva öfver natten. Den kuperade, löfskogsrika, af Wetterns klara bölja vattnade nejd, hvari denna stad är belägen, förefaller mig såsom den skönaste jag på hela min resa fick skåda, och det var visst icke förlorad tid att en aftonstund här litet se omkring sig. — Professor Topelius blef senare på qvällen uppvaktad

med sång, för hvilken han tackade i ett kortare tal, deri han berörde, huru sympatierna i Finland för Sverge oaktadt 60-årig skiljsmessa ännu ej afsvalnat, huruledes, vid hans afresa från Åbo, det sista han hörde från de på stranden församlade var en hjertlig helsning till brödralandet o. s. v. Vid detta tillfälle voro dock Alftan, Forsman och jag icke närvarande, enär vi af en f. d. landsman doktor Säve, anställd vid läroverket i Jönköping, blifvit inbjudne att tillbringa en angenäm afton på ett utom staden förtjusande beläget konditori.

Följande dag fortsatte vi färden söderut. Sedan man genomfarit det backiga och skogrika Småland, kommer man ut på den ändlösa skånska slätten; idel bördiga åkerfält, föga annat, blott här och der någon lummig bokskog afbrytande den enformiga flackan. Ju mera vi nalkades staden Lund, desto mera ökades vid hvarje station antalet resande, som skyndade att deltaga i festligheterna, och det blef slutligen en ganska respektabel räcka af vaggoner, som det frustande lokomotivet fick taga i släp. Det var visst icke i dåligt sällskap vi reste; ty med detta tåg följde en stor del af Sverges litterära och vetenskapliga förnämiteter, hvilka jubelfesten kallat till den gamla universitetsstaden. Äfven Upsala universitets deputerade medföljde tåget.

Kl. 4 e. m. voro vi framme i Lund. Vid bangården mottogos vi af ett betydligt antal universitets-lä-

rare och studenter, samt af de personer, hos hvilka vi under festen skulle komma att logera. (Genom telegram hade vi enligt begäran underrättat om timmen för vår ankomst.) Namnen på de gästfria värdar, af hvilkas utmärkta välvilja studentkårens deputerade under jubelfesten kommo i rikligt åtnjutande, anser jag mig böra nämna; de voro öfverstelöjtnant Engman, en gammal krigare, numera postmästare i staden, finne till börden, hos hvilken Alftan bodde, apotekar Åkerman, Forsmans värd, samt herr Stjernsvärd, hos hvilken jag var gäst.

Staden Lunds yttre utseende gör visst icke något dåligt intryck; mest trefliga gammalmodiga byggnader med grönskande trädgårdar; i midten af staden det åldriga templet och derinvid det lummiga, särdeles vackra Lundagård samt akademiska föreningens nya ståtliga byggnad och Tegnérs bildstod af Qvarnström; se der det som genast faller den besökande i ögonen.

Kl. 6 e. m. samma dag vi kommit anslogos preludierna, om jag så får säga, till festiviteterna, hvilka följande morgon egentligen skulle börja; studentkårens sångförening gaf nemligen konsert uti domkyrkan, den jag äfven bevistade. Det uråldriga templet, hvars så väl inre som yttre arkitektyr dock synes mig mera storartad, än anslående skönhetskänslan, var tätt uppfylldt af folk; kraftigt skallade studentsången genom de väldiga hvalfven. Bland stycken, som exeqverades,

var äfven den i Sverge väl kända Suomis sång af Pacius. (Som man kanske torde erinra sig, bidrog denna till förvärfvande af den triumf, som Upsalasångarne 1867 vunno i Paris.)

På aftonen anlände konungen och hertigen af Östergötland från Malmö. Kort efter deras ankomst blefvo de hvardera särskildt af studentkåren uppvaktade med sång och niofaldigt hurra. Vackert, ehuruväl visst icke oväntadt, var att betrakta det förtroliga och vänliga sätt, hvarpå Sverges konung skakade hand med ordföranden adjunkten Odhner, jemte det han i korta ord tackade kåren.

Den 27 Maj, jubelfestens första dag, randades, liksom äfven de följande, sommarvarm och klar. Äfven väderleken gjorde sitt, för att festligheten skulle lyckas, och den var onekligen en mäktig bundsförvandt. Redan kl. 8 på morgonen började festiviteterna med gudstjenst i domkyrkan, dervid biskop Flensburg predikade. H. M. konungen, som föregående dag invigt en frimurare-loge i Malmö och deltagit i en storartad middag derstädes, var af en lindrig opasslighet hindrad att bivista gudstjensten. Då jag i följd af samma laga förfall, som Hans Majestät, äfven var frånvarande, hoppas jag man ursäktar, att jag ej har något vidare att meddela om denna festens första akt. — Kl. 11 satte sig den stora processionen i gång från akademiska föreningens hus; i spetsen gingo sex gub-

bar med hillebarder af ett ganska antediluvianskt utseende, den s. k. akademie-vakten; derefter buros studentkårens och nationernas fanor, sedan följde vi deputerade från de nordiska universiteternas studentkårer (ifrån Köpenhamn, Christiania och Helsingfors trenne, från Upsala fem; från Dorpat och Greifswald hade oaktadt inbjudning ej någon infunnit sig), slutligen Lunds studentkår m. fl.; det hela bildade ett ganska långt tåg, som i oafbruten följd sträckte sig nästan ända fram från akademiska föreningen till domkyrkan. En utomordentlig mennisko-massa, uppskattad till 15,000 personer, hade från hela södra Sverge och särdeles närliggande trakter infunnit sig i Lund; och de som ej varit nog lyckliga att få platser i domkyrkan, fingo nöja sig med att skocka sig tillsammans på de närliggande platserna och gatorna samt i husfönstren, för att af herrligheten kunna uppsnappa så mycket som möjligt. Det hela erbjöd en så brokig tafla af lif och rörelse, att Lund säkert ej på långa tider presterat något dylikt. I kyrkans kor voro platser för de inbjudna gästerna, och i midten af detsamma voro uppställda tvenne fåtöljer för Carl XV och Oscar. Det var en praktfull syn man hade framför sig! det vimlade af uniformer, ordnar och lysande toiletter; men den mesta uppmärksamhet fäste sig dock vid det, som var bättre än allt detta, om än mindre i ögonen fallande, de rader af svartklädde män, hvilka sutto främst

och utgjordes af representanterne för Nordens litterära och vetenskapliga samfund. Der såg man från Danmark: Madvig, Westergaard, Steenstrup; från Norge: Schweigaard, Brandt; från Sverge: Strandberg (Talis qvalis), Henning Hamilton, Nordström, Sven Nilsson m. fl., samt finnarne Topelius och Lindelöf. — Sedan Carl XV och Oscar, iklädde husaruniformer och åtföljde af en lysande svit, till kyrkan anländt och intagit sina platser, uppläste professor Lysander ett tal på latin, som säkert var förträffligt, men hade det felet, att det var tröttande långt. Efter diverse andra tal och afsjungandet af en kantat framträdde de deputerade från de olika universiteterna och lärda samfunden för att framföra sina helsningar. Först uppträdde professor Bartsch från Rostock och förvånade församlingen med ett tal på renaste svenska. På Helsingfors' universitets vägnar talte professor Lindelöf i följande ordalag:

„Det finska universitetet har behedrat oss med uppdraget att i denna högtidsstund till kongliga Carolinska universitetet öfverbringa dess vördsamma helsning och varma lyckönskningar. Ehuru skiljd genom afstånd och yttre förhållanden känner sig den finska högskolan dock närmad till Sverges universiteter genom den i historiska förhållanden grundade förvandtskap som ännu fortlefver i gemensamt bildningsspråk och likartade institutioner. De segrar, vetenskapen firat vid detta frejdade

lärosäte, hafva derföre äfven funnit genklang hos oss, och månget ädelt bildningsfrö, som här uppspirat, har banat sig till Finlands bygder. Sitt erkännande häraf och sitt varma deltagande i denna betydelsefulla fest har Helsingfors' universitet särskildt tolkat i den skrifvelse vi härmed få äran aflemna.

Jag anhåller att härtill få bifoga en helsnings- och lyckönsknings-adress från finska vetenskaps-societeten, hvilken räknar sig till ära en under flere år underhållen litterär förbindelse med detta frejdade universitet."

Roligt var att skåda den ganska olika utvecklingen i hofmanna-manér, som de lärde herrarne visade, vid exeqverande af den djupa bugning inför Majestätet, som etiketten fordrade vid deras framträdande. — Sedan derefter rektor Ljunggren hållit det egentliga festtalet och en annan afdelning af kantaten blifvit afsjungen, aftågade man i samma ordning man kommit. Kl. 2 gaf studentkåren en större sexa på stadshuset; antalet deltagare var flere hundrade, utrymmet deremot ganska inskränkt, hvilket hade till följd, att en stor-artad kamp med knuffande och trängande m. m. uppstod för de timliga behofvens tillfredsställande; för oss gäster blef det dock i alla afseenden förträffligt sörjdt. Var sinnesstämningen under middagen lifvad, blef den det än mera straxt derefter, då den svenska bankopunschen började rikligen flöda. Sedan studentkårens

ordförande adjunkten Odhner i ett lyckadt tal druckit en skål för gästerna, svarade först på danskarnes vägnar ordföranden för deras deputation, Overrets-prokurator Rode, hvarefter Alftan uppträdde och, såsom en korrespondent till en dansk tidning säger, „holdt en overorordentlig smuk och begeistret Tale", i korthet erinrande om våra gemensamma minnen och den nya ställning vi nu till hvarandra innehafva, men hvars närmare lydelse jag ej ser mig i tillfälle att meddela, då den undfallit så väl talarens eget som mitt minne. Talet väckte stort bifall, till och med entusiasm; talaren bars kring salen, under det „Vårt land" afsjöngs. Sedermera omvexlade sång och tal i mängd.

Från den bullrande sexan förflyttades scenen på aftonen till den mest lysande af alla tillställningar under hela festen, den stora bal, som af universitetet hölls för de kungliga personerna uti akademiska föreningens stora sal. Dennas arkitektyr påminner mycket om vår riddarhussals med den olikhet dock, att rundtomkring löper ett galleri, långsmed hvilket namnen på de store män, hvilka på ett eller annat sätt tillhört Lunds universitet, finnas antecknade, en ej dålig prydnad, då man der läser namn sådana som Linné, Tegnér, Agardh m. fl. Här voro nu församlade omkring 900 personer; en brokig prålande massa af glitterguld och ordnar samt strålande fruntimmerstoiletter, alltsammans belyst af ett haf af gaslågor. Festen hade synbarligen en gan-

ska litet akademisk karakter; den svarta fracken var alldeles undanträngd af uniformer af tusen slag; det vimlade af höga herrar, skånska magnater och kavalleri-officerare m. m. Dansen, som började af konungen, fortgick så lifvad, som trängseln det tillät, till kl. 1. Man hade här, och derigenom vann aftonen sitt största intresse, ett godt tillfälle att beskåda och göra bekantskap med de sköna och älskvärda representanterna för det täcka könet i södra Sverge. — Blef man trött af dans och skådande, behöfde man blott begifva sig i den nedra lokalen, der en elegant souper fanns uppdukad, för att i hummer och perlande champagne finna medel nog att återhemta krafterna. Först fram på morgonen slutades herrligheten.

Den 28 Maj, den andra festdagen, togo promotionerna sin början. I en dylik procession, som föregående dag, tågade vi till domkyrkan, der det ceremoniösa promotionsskådespelet, alltför medeltidsaktigt för att kunna vara imponerande, alltför långtrådigt, för att ej blifva tröttande, utspeltes. Jag inskränker mig till att härom nämna blott några få data. Vid theologiedoktorspromotionen, som först egde rum, fungerade som promotor biskopen i Lund Flensburg, en man som lär sitta med 70,000 Rds inkomst i goda år, och hos hvilken i hvarje drag, ord och gest den hierarkiska prelaten står nog tydligt utpräglad. Promotor vid den derpå följande jurisdoktorspromotionen var professor

Schlyter; universitetets kansler grefve Sparre, var den förste, som bekom hedersdoktorshatten; efter honom justitiestatsministern friherre de Geer, som dock ej var personligen närvarande. — Emellan dessa båda promotionsakter egde ett intermezzo rum, i det filosofiska fakultetens promotor professor Nyblæus efter erhållen tillåtelse af kansler redan i dag med lagerkransen beklädde Svearikes vördnadsvärde erkebiskop Reuterdahl, som för 50 år sedan för första gången emottagit densamma och nu var nödsakad att afresa före den egentliga filosofiedoktorspromotionen. Hela församlingen helsade den ånyo lagerkrönte, äfven konungen och Oscar reste sig och räckte honom lyckönskande handen. — Efter en bön af biskop Bring var det då ändtligen slut med denna långvariga promotionsceremoni. — Straxt derpå erhöllo vi emellertid belöningen för våra utståndna mödor uti den präktiga middag i akademiska föreningens sal, hvartill universitetet inbjudit alla sina gäster. Man åt vid tre bord, sträckande sig genom salens hela längd och förenade med ett tvärbord, hvarvid prins Oscar och de förnämsta gästerna hade plats; (konungen hade en timme förut från staden afrest;) middagen var högst lifvad. Bland skålar, som föreslogos, ådrog sig isynnerhet den af prins Oscar för Lunds universitet frambragda uppmärksamhet; den föregicks af ett längre såväl till form, innehåll, som utförande särdeles lyckadt tal uti ganska skandinavisk

riktning. Han framställde deri det såsom en af det Lundska universitetets vigtigaste uppgifter att sörja för utvecklingen af ett andligt samlif mellan de tre nordiska nationerna, ty det vore anden, vetenskapens och konstens ande, som skulle förena, hvad svärdet fordom sönderrifvit. — Under det glada efterspelet, dervid champagnen rann i strömmar, blefvo de deputerade från de fremmande universiteternas studentkårer en bloc föreställde för Oscar, som till dem adresserade en skål.

Efter en kort mellantid, som man nogsamt kunde behöfva för att litet friska upp sig efter middagens idrotter i dryckjom, församlades vi åter kl. 9 på aftonen uti akademiska föreningens med fanor smyckade sal för att öfvervara den utan tvifvel intressantaste delen af hela festen: studentkårens fest. Åtminstone tusen personer, deribland äfven fruntimmer, voro närvarande, och trängseln och hettan var nästan olidlig; men genom det intressanta och väl utförda föredrag, som sedan Oscar ankommit och blifvit helsad med „Ur svenska hjertans djup“, hölls af doktor Hallbäck, blef dock snart ens uppmärksamhet afvänd från den mindre behagliga yttre situationen. Talaren framhöll, huruledes det var sträfvande efter sanning, som sporrat menniskoanden till alla dess otaliga strider, föranledt dess segrar och triumfer. Men hvarifrån skall väl denna sträfvan samla kraft? Jo det är ungdomens, ynglingasinnets,

entusiasmens magt, som är dess lifskälla. Stundom har dock äfven ungdomssinnet råkat in på afvägar i det det egenkärt och dumdristigt framdrifvit sina personliga hugskott, glömmande det allmänna för det enskilda. Men der så ej skett, der de höga idéerna förblifvit segrande, der visar oss historien en herrlig blomstring af vetenskap och konst, en lysande räcka af sanningens kämpar, en „ljusets riddarvakt.“ Äfven Sverge eger ej brist på sådana män, hvilkas bedrifter gå som en orgelton genom historien. Lunds universitet kan såsom sina barn framvisa ej få af dessa ljusets heroer i Sverge; de namn som pryda väggarna af denna sal vittna derom, att Lunds universitet ej slumrat under de tvåhundrade år det lefvat. Men det är ej nog med att slå sig till ro med minnet af de segrar ungdomsanden vunnit. Den måste fortfarande kämpa, fortfarande segra. — Talaren egnade derefter några ord åt universitetets stiftare Carl X och slutade med att utbringa ett lefve för Carl XV. — Derefter blef en kantat, texten af Lindblad, musiken af Söderman, afsjungen; härmed ändades den första delen af festen. Nu begaf man sig ut på platsen utanför akademiska föreningens hus, der uti den stjernklara natten en ofantlig menniskomassa var samlad för att åskåda det fyrverkeri, som, bekostadt af staden Lund, skulle afbrännas. Detta var af storartade dimensioner; alla de prestationer hvarmed någongång herrar pyrotekniker

undfägnat Helsingfors publik, skulle i jemförelse dermed förblekna till skuggbilder. Antändningen verkställdes af prins Oscar förmedelst en raket, som på ett snöre löpte ner från studentföreningens balkong till den första fyrverkeripjesen. En massa af svärmare, raketer, solar m. m., upplyste den midt på platsen stående Tegnérs-statyn, såsom hade det varit ljusan dag; skådespelet var verkligen grannt och folkmassan uttryckte högljudt sin beundran. Särdeles väckte den sista tablån, en arkitektonisk dekoration med Carl XV:s namnskiffer, Lunds och Carolina universitets vapen, bullrande bifall.

Härefter trängde man sig åter in för att intaga en s. k. kall sexa i föreningens nedra våning; ett fullkomligt motstycke till middagen föregående dag. Samma förtviflade kamp för födan; det gick måhända ännu vildare till. Jag t. ex. hade efter mångfaldiga besvärligheter eröfrat mig ett glas innehållande en snaps och beredde mig att njuta af nationalnektarn, då någon välvillig själ gjorde en choc, och jag fick bränvinet icke in, men så mycket rikligare utvärtes. Liknande tragikomiska scener såg man ej sällan rundtomkring sig. Såsom en dansk referent anmärker: „man kom ad Empiriens Vei till att sande Betydningen af Forbandelsen: I dit Ansigts Sved skal Du æde dit Knækkebröd.“

Då man efter utkämpad strid åter beträdde den stora festsalen, möttes man af den lifvande anblicken

af långa bord besatta med punschbålar. En glad och ungdomsfrisk fest, en verklig nordisk studentfest stundade nu. En talaretribun omgifven af fanor var upprest i ena ändan af salen. Denna bestegs först af adjunkten Odhner, som i ett förträffligt tal, hvilket jag beklagligtvis ej är i tillfälle att vidlyftigare referera, föreslog skålen för de deputerade från de fyra nordiska studentsamfunden. Han erinrade derom, att denna fest ej blott var en minnenas, utan äfven en förhoppningarnes fest, och vände sig sedan särskildt till enhvar af deputationerna, den danska, finska, norrska och upsaliensiska. Han slutade med att utbringa ett lefve för studenternas gäster, hvilket besvarades med ett skallande niofaldigt hurra. Härjemte utdelades verser, adresserade till hvar och en särskildt af de fyra deputationerna; de till „bröderna från Helsingfors" äro af följande lydelse:

Till Eder, I bröder från Suomis jord,
Den åldriga, ärorika,
Vi vilja nu säga ett helsningsord
Och ett kärlekens ord tillika.

Vi hafva ju samma minnens skörd
Att älska och vårda och vakta,
Och blodets stämma, i häfden hörd,
Den vilja vi ej förakta.

Och språket är ju detsamma också,
Den älskade, Svenska tunga,
Och rundtom Bottnen man kan förstå
Hvar våra skalder de sjunga.

Thy ären I icke främlingar här
Vid dessa dagarnes fester;
Hvart hjerta Eder sin hyllning bär
Som älskade, kära gäster.

Välkomna derföre! med öppen famn
Er vänskap vi nu begära,
Och tömma en skål för Finlands namn,
Dess lycka, dess framtid, dess ära.

En stund härpå, sedan några sånger blifvit afsjungna, uppträdde först Rode, besvarande skålen på danskarnes vägnar, och hans ord emottogos med lifligt bifall. Men detta var dock intet emot det, som kom vår finska deputations ordförande Alftan till del, då han derefter på våra vägnar uppträdde. Helsad med kraftigt jubel, redan då han besteg talarstolen, uttalte han sig på ungefär följande sätt:

„Lunds studenter! Bröder! Mina ord hafva för Eder ett fremmande tonfall — och dock är det Edert eget tungomål jag talar. Orsaken till denna skenbara motsägelse vill jag genast förklara. Det fremmande ton-

fallet är ett återljud af det språk, som massan af vårt folk talar derhemma vid „de tusen sjöarna“ — af det finska språket. Detta språk talas af halfannan million finnar, det svenska deremot endast af tvåhundrafemtio tusen, men denna minoritet har ända till sednaste tid inom sig slutet äfven nationens hela bildade klass. Denna bildade klass har alltsedan det ödesdigra 1809 haft en vigtig mission att uppfylla i de finska bygderna. Stödd på Sverge hade den dittills utgjort vårt folks sjelfskrifna föreningslänk med vesterlandets bildning. Men nya tider kommo, brytande de sekelgamla banden. Utan stöd af Sverge, utan stöd hos pluraliteten af folket, som talade ett annat språk, kände sig den svenska talande bildade klassen i Finland snart som en fremling på sina fäders jord. I de förändrade förhållandenas egen natur låg äfven, att inom kort om massan af vårt folk tvenne makter skulle kämpa, ur hvilkas strid det skulle framgå, om denna massa kunde bibehålla sig på den beträdda banan af germaniskt-skandinavisk odling eller hemfalla åt råhet. Vid denna afgörande vändpunkt i vårt folks öde uppträdde den svenska talande bildade klassen som sitt folks vägledare i en högre och innerligare mening än förut. Den lärde sig folkspråket, den började att i finsk skrift arbeta på massans andliga höjande, viljande så afgöra striden till förmån för den germaniskt-skandinaviska odlingen. Den ville blifva ett med sitt folk, för att — hvilka förhål-

landen än kunde möta — vinna styrka genom folkets massa och gifva massan styrka genom sig. Detta var den enda väg, som kunde inslås, om ej den skandinaviska odlingen skulle i Finlands bygder gå under som en hastigt försvinnande våg på tidernas haf. Detta är till sina grunddrag den s. k. finska rörelsen, som ofta här vester om Eystrasalt blifvit misskänd såsom innebärande fiendtliga tendenser emot Sverge. Fjerran från något sådant, är den deremot — tron en finsk mans ord! — numera det enda sättet, på hvilket den bildade klassen i Finland kan arbeta för bibehållandet af den skandinaviska andan hos vårt folk, hvilken, om än språket förändras, sålunda oförgängligt kommer att bli beståndande. — Att jag, ehuru son af ett annat folk, tilltalar Eder på svenska, att hela det bildade Finland i närvarande stund talar detta språk och måhända för all framtid skall tala *äfven* det — sammanhänger på det innerligaste med våra gemensamma sjuhundraåriga minnen. Det språket är hemmastadt i våra bygder alltsedan helge Erik med korsets fana steg i land på Finlands kuster, och denna i alla eröfringars historie exempellösa eröfring började, hvarigenom det kufvade folket gjordes delaktigt af allt det bästa det segrande hade — af dess religion, dess bildning, dess lag och dess friborna samhällsskick. Denna eröfring blef derföre äfven Eder varaktigaste, ty om I än i yttre afseende förlorat Finland — i inre, andligt afseende kunnen I

aldrig förlora det! Vid svenska fältrop deltogo våra fäder under den store Gustaf II Adolf i dessa ädla strider på Tysklands jord för sanning, frihet och menskorätt — strider, hvilkas minne aldrig skall dö, sålänge ett svenskt eller finskt hjerta klappar varmt för det stora och herrliga i verlden. När den store konungens jättevålnad inför den finska hufvudstadens nuvarande allmänhet gått igen uppå scenen — då skullen I hafva sett hänförelsens eld blixtra fram ur alla blickar, en hänförelse, som tändts af historiens högsta och renaste minne. — På svenska bjöd oss tolfte Karl att deltaga i dessa sagolika bragder, med hvilka han väckte verldens häpnad. När tiderna en gång voro komna, då det politiskt stora Sverge skulle sjunka nedom den blodfärgade horizonten, då kunde det aldrig ärofullare representeras, än af denne konung. Allt det stora, det stormande, det verldstrotsande, som utmärkt Sverges förgångna historie, gick igen hos honom: han var nordens sista viking. Vårt folk har lidit mycket, måhända dock aldrig mera än under tolfte Karl, men oerhörda lidanden uppvägas i folkmedvetandet af oförgänglig ära och hans minne lefver älskadt i de finska bygderna, älskadt såsom här.“

„Den andliga morgonljusning, som tändes vid tredje Gustafs tron, spred äfven sitt skimmer till Finlands fjerran bygder; våra fäder gladdes deråt och „tjusar-

konungens“ minne har genom dem älskadt gått i arf till sönerna.“

„Ännu yngre minnen ha vi gemensamma, af sången förevigade minnen. Bröder! Jag kommer från Stockholm — jag bringar Eder en helsning från Döbelns graf!“

„Det första, som förenade det svenska och det finska folket, var religionen. Det var liksom en hänvisning af Allfader, „som styrer folkens öden“, att dessa båda folk i tiders tid med andens band skulle hållas tillsamman. Denna hänvisning hafva de aldrig svikit, skola de aldrig svika, ty hvad Gud har förenat, kunna menniskor icke åtskilja.“

Talet afbröts flere gånger af starka bifallsrop, men först med slutorden nådde entusiasmen sin höjd och under stormande jubel blef talaren buren kring salen. Stunden gjorde ett djupt intryck på enhvar med hjerta i bröstet, och ej minst måste den hos hvarje finne, som ej omgjordat sig med ett pantsar af likgiltig glömska och köld, väcka till lifs mäktiga känslor i själens innersta djup. Uti det känsloutbrott, som gaf sig ljud i omätligt jubel rundtom hela salen, såg och måste man se, såvida man ej ville göra sig blind, ej blotta uttrycket af en flyktig hänförelse, som uppflammar med ögonblicket för att dö med det, utan låg deri otvetydigt uppenbarad den mäktiga broderskärlek, som gemensamt upplefvade öden under 700 år, tider af lidan-

den, tider af triumfer, fastare rotat, än att den af 60-årig skiljsmessa skulle kunnat förqväfvas eller ens bringas att förblekna. Man såg deri vidare ett nytt och evident bevis derpå, att i hvilka olika banor än våra öden må gå, skall dock aldrig sympati och tillgifvenhet brista uti det gamla brödralandet. — Sedan entusiasmen något lagt sig, uppträdde Hansen på norrmännens och Solander på upsaliensernas vägnar; en af desse sednare, kandidat Stjernstedt, uppläste en af honom författad dikt till de lundska studenterna. Under vexlande sång och tal i mängd fortgick sedermera festen. Sinnesstämningen blef allt mer och mer lifvad i samma proportion, som bålarnes innehåll förminskades. De flesta talarne blefvo med skallande bifall emottagne, och flere kom äran att på ungdomens axlar bäras kring salen till del. Bland andra äfven den lille general Hazelius, som besvarade den till de äldre gästerna adresserade skålen uti ett tal späckadt med talrika och långa latinska citationer. En krigare, som talar latin, det vill ej låta förlika sig med de begrepp, hvarmed vi blifvit vana; men Hazelius är ej heller någon vanlig general, som skurit sina lagrar på exercisplatsen, utan en ganska utmärkt ingeniör, chef för den kongl. topografiska korpsen. Då den förut nämnde professor Bartsch uppträdde med ett tal om den allmänna germaniska kulturen, hvaraf han förmenade den nordiska vara en utgrening, egde en något bullrande scen rum, i det han

afbröts af en dansk professor, som med det ljudliga ropet „lefve Danmark“ ville tillställa en antitysk demonstration. Hela uppträdet hade dock ej vidare följder, än diverse enskildt gräl emellan några danskar och svenskar, hvilka såsom värdar togo Bartschs parti. — Först mot kl. 4 på morgonen slutades denna utmärkt angenäma och glada fest. — En liten anekdot från densamma måste jag dock ännu enligt hörsägen omtala. Bland talare, som uppträdde, var äfven en ganska bekant och framstående litteratör och poet, herr Lindblad. De ord denne yttrade utmärkte sig genom så poetiska tankar och ett så ledigt vackert språk, att den närvarande Aftonbladsredaktören magister Sohlman föll på den idéen, att talaren ej kunde vara någon annan än Zachris Topelius, hvilken, liksom äfven Lindblad, han ej personligen kände. Han tillfrågade en ung lundens, hvilken förmodligen äfven hade gjort samma konklusion, och denne försäkrade, att talaren verkligen var Topelius; hvarpå Sohlman genast kilar af till telegrafbyrån, och följande dag fick man i Aftonbladet läsa ett telegram från Lund innehållande att äfven prof. Topelius uppträdt och hållit tal vid studentkårens fest. Att en rättelse ganska snart följde, behöfver jag ej nämna. — Vid festen, jag har glömt att säga det, uppträdde äfven några resande tyska studenter från Greifswald, hvilka utan att vara deputerade dock nästan inkräktat sig tillträde till densamma. De visade sig i

den högtidsklädda församlingen i hvardagskläder med sina små röda mössor på hufvudet, temmeligen „ankomne“, och hela deras uppträdande var sådant, att jag förvånar mig öfver lundensernes långmodighet, då de ej gjorde processen kort och visade ut dem.

Följande dag, jubelfestens sista, egde på f. m. medicine och filosofie doktorspromotionerna rum. Kl. 10 tågade vi som förut i procession till domkyrkan. Oscar uppträdde nu, synbarligen med förkänning om den ära, som stundade honom, med svart frack; det hade ju icke gått an att mottaga lagerkransen rustad i husaruniform. Ceremonierna vid den först utförda medicine doktorspromotionen voro ungefär desamma som föregående dag. Gellerstedt var promotor, Steenstrup, Fries och Nilsson kreerades bl. a. till hedersdoktorer. — Vid filosofie doktors-promotionen fästes uppmärksamheten vid en egendomlig anordning, i det nemligen fyra små hvitklädda flickor sittande framför kathedern, der promotor prof. Nyblæus hade plats, buro de lagerkransar, som tillämnades hedersdoktorerna. Innan den egentliga promotionen började, uppstod biskop Flensburg, vände sig till prins Oscar och anhöll att få bepryda honom som författare och älskare af vetenskapen med lagern. Prinsen spelte förträffligt den öfverraskades roll och syntes ända till tårar rörd. Härnäst skedde promotion af hedersdoktorer; det första kanonskottet small för den verldsbekante John Ericson, det sista för vår landsman

biskop F. L. Schauman; deremellan kreerades den kände riksdagstalaren grefve Henning Hamilton, Strandberg, Steenstrup, denne sålunda för andra gången hedersdoktor på samma dag, m. fl. Sedan härefter 32 unge kandidater fått emottaga lagerkransen, och primus framfört tacksägelser till prinsen, universitetets lärare m. fl., samt ultimus uppläst ett poëm till damerna, afslutades akten med bön af professor Linder.

Kl. 3 var en lifvad promotionsmiddag; man såg läktaren rundt kring föreningssalen beklädd med eleganta damer, som infunnit sig i det ädla värfvet att se oss äta och dricka. Bland talare hörde man äfven denna dag prins Oscar, som i ett långt och ganska vackert tal uttryckte sin tacksamhet för det Carolina-universitetet låtit några blad af den friskt grönskande lager, som omslöt detsamma, falla på hans ovärdiga panna, och föreslog en skål för Lunds akademi. Henning Hamilton m. fl. uppträdde äfven. Stämningen blef småningom allt mera akademiskt liflig, och lagerkransarne råkade ofta litet på sned hos de unga promoti; man såg damerna retirera från galleriet.

Från middagen begaf man sig ned till Lundagård, der en festlig tillställning i stor skala var arrangerad af stadens innebyggare. Hela fröjden bestod deri, att en väldig folkmassa gick och trängdes en stund, samt att man då och då med mycket besvär lyckades eröfra sig ett glas punsch eller sodavatten.

På aftonen kl. 9 var det slutligen promotionsbal. Efter tre dagars oafbrutna ansträngningar skulle man just icke hafva väntat, att någon synnerlig lifligheten mera skulle kunna utvecklas. Men menniskan är en seg varelse; ända till sent på natten fortgick dansen med största ifver, tills slutligen man åtskildes, — och ridån gick ned öfver jubelfests-skådespelet.

Sedan pjesen är slut, samlar man sina spridda intryck och söker bilda sig ett totalomdöme om densamma; det kan kanske ej vara ur vägen att här följa samma procedyr i fråga om det festliga drama, hvars olika akter och scener vi ofvan haft tillfälle i detalj följa med. — Hvad som då först måste anmärkas, är att obestridligen en liten smula enformighet, hvilken jag fruktar äfven meddelat sig åt min beskrifning, genomgick alla de festliga tillställningarne. De gingo de flesta alltför mycket så att säga i samma hjulspår. Samma ceremoniösa processioner och dito promotioner, festmiddagar och baler återkommo allt ganska regelbundet på programmet. Men å andra sidan måste medgifvas svårigheten, ja omöjligheten att vid en fest af sådant slag, som denna, fästa den vigt vid det gamla ordspråket: *variatio delectat*, som det förtjenar. Det sätt deremot, hvarpå alla dessa festiviteter voro ända i minsta detalj arrangerade, måste väcka det största erkännande hos en och hvar; det fanns säkert ej mer än en mening derom, att de voro så öfver allt beröm

lyckade, som blott tänkbart är. Förtjensten häraf lär till en stor del tillkomma konsistorii-notarien Westdahl, hvilken under hela festen tjenstgjorde som öfvermarskalk och förste arrangör. Han hade sin hand med öfverallt; t. o. m. matsedlarne vid de ståtliga middagarne lära varit hans verk. I sanning en konsistorii-notarie utan like i mångsidig talang!!

En annan fråga, hvarom meningarne måhända kunna vara delade, är den, huruvida det anstår ett universitet att i medlet af nittonde århundradet, då det firar, såsom en talare uttryckte sig, ej en blott minnets, utan ock de framtida förhoppningarnes fest, uppträda med en sådan medeltidsaktig ceremoniös ståt, och omhvärfva sig med en så gammal-klassisk atmosfer, som, det kan ej nekas, det Lundska vid sitt jubileum gjort. — Det har, kan man kanske påstå, alltför mycket hållit på sina traditioner, sina tvåhundraåriga minnen, alltför litet erinrat sig andan i den tid, hvari det för det närvarande lefver; och detta förhållande är ej utan sammanhang med den konservatism, som synes vunnit ett visst herravälde vid den gamla akademien, och hvarom straxt här nedan litet mera.

Men med allt detta må nu vara huru som helst, för min enskilda del medför jag från jubelfesten ett minne af det allra angenämaste slag. Den sympati, ja jag kan säga kärlek för vårt folk och våra förhållanden, hvarpå jag ständigt såg lysande bevis, den utmärkta

välvilja jag öfverallt rönte, de talrika värdefulla bekantskaper och vänskapsband jag hade tillfälle att knyta, allt detta och mycket mer utgör stoff till hågkomster, hvilka, jag är förvissad derom, ej snart skola förgå.

Med jubelfesten var vårt officiela uppdrag ändadt och dermed borde väl äfven min berättelse vara slut; men måhända kan det dock intressera, om jag ännu nämner några ord om hvad vi närmast efter densamma företogo oss. Prof. Lindelöf samt Alftan och Forsman reste redan följande dag jemte de närvarande danskarne samt större delen af upsalienserne och norrmännen öfver till Köpenhamn, hvarest en af de följande dagarne några danske universitets-medlemmar för sina gäster från de öfriga nordiska universiteten tillställde en festlighet i Dyrehaven, hvilken, efter hvad jag sedermera erfor, lärer varit glad och lifvad. Jag beslöt deremot att ej brådska så mycket, utan att begagna mig af tillfället att helst litet se mig om i denna del af Sverge. Dagen efter jubelfesten den 30 begaf jag mig derföre enligt inbjudning till Alnarps landtbruksinstitut, beläget helt nära Lund på vägen åt Malmö, och hvars föreståndare är den bekante professor Nathorst. Här tillbragte jag i sällskap med glada landtjunkare en utmärkt treflig dag. Då jag på aftonen återvände till Lund, hade jag tillfälle att vid en kollation, hvartill jag blifvit inviterad, på studentkårens vägnar framföra uppriktiga tacksägelser för det mer än välvilliga, det broderliga be-

mötande, hvarmed dess deputation sett sig vid alla tillfällen omfattad af Lunds studenter.

Pingstdagarne, som nu inträffade, begagnade jag att göra en utflykt till den nordöstra naturskönaste delen af Skåne, beledsagad af min värd i Lund herr Stjernsvärd och en ung läkare. Med jernväg reste vi till Kristianstad och derifrån ett par mil till den särdeles vackra, sjörika trakt, der det bekanta kungliga lustslottet Beckaskog, konung Oscars och äfven Carl XV:s mest omtyckta sommarresidens, är beläget. Detta jemte omgifningar togo vi i närmare skärskådande och dessutom besökte vi ett herr Stjernsvärds familj tillhörigt ståtligt gods, i prakt och elegans täflande med det kungliga lustslottet. Jag fick här för första gången höra sång af näktergalar, hvilka i södra Sverge synas vara ganska allmänna, till och med, huru poëtiskt! invaggas i sömn af densamma; jag erkänner gerna, att jag efter alla de förtjusta beskrifningar jag härom läst hade väntat mig mera, än verkligheten presterade.

Efter återkomsten till Lund från denna lilla utflykt dröjde jag der ännu öfver en dag för att taga i betraktande stadens märkvärdigheter, den vidtbekanta kryptan under domkyrkan, bibliotheket, universitetets samlingar (i förbigående sagt föga betydande), den nya botaniska anläggningen m. m., som man under jubeldagarne omöjligen haft tid att uppmärksamma. — Och derefter öfver till Köpenhamn, der jag af alla mina res-

kamrater blott träffade Alftan; de öfrige hade redan ilat hemåt. Åtta dagar tillbragte vi i Danmarks hufvudstad; vi gjorde under denna tid en utflykt till Roeskilde för att bese konunga-grafvarne i den uråldriga domkyrkan. Bland alla utmärker sig Fredrik den sjundes genom sin flärdfria enkelhet. Träkistan, der hans stoft förvaras, prydes blott med emblemerna af hans folks tillgifvenhet; på dess lock hvilar en krans af guld skänkt af Danmarks qvinnor. Mäktigt anslående äro Marstrands alfreskomålningar, föreställande scener ur Christian den fjerdes lif. När man sett dessa och återvänder till Åbo samt besöker domkyrkan och dess kor, bör man akta sig för att anställa jemförelser. Vi lemnade Danmark, bevarande i godt minne den utmärkta gästvänlighet vi der fått röna, samt reste öfver Göteborg kanalvägen till Stockholm, derifrån vi efter en hastig utflykt till Upsala midsommartiden styrde kosan till hemlandet.

Innan jag slutar, måste jag dock ännu till besvarande upptaga en ofta till mig riktad fråga: äro då dessa lundenser verkligen ett så unggubbaktigt slägte, som man påstår? — Ett sådant rykte fingo, såsom man erinrar sig, de lundska studenterne om sig i följe af den likgiltighet, hvarmed de emottogo den af hela landet med jubel helsade representationsformen. Det var då Orvar Odd utslungade öfver dem anathemat: „unga gubbar“, hvilket sedan i mångfaldigt eko blifvit upp-

repadt öfver hela det liberala Sverge. Och om än detta eko öfver höfvan vuxit nästan till ett skrän, så är dock onekligt att, nu som alltid, åtminstone liten smula sanning ligger på botten. — Visserligen är fallet, att den lundska studentkårens likgiltiga uppträdande mot representationsreformen, efter hvad man sade mig, mera synes hafva berott på en öfverraskning, en partimanöver, än på en stadgad åsigt hos pluraliteten af studenterne, men många tecken gifva dock vidhanden, att en hos ungdom föga vanlig och naturlig konservatism verkligen existerar särdeles hos de ledande och mera inflytelserika af lundenserne. Jag såg derpå flere exempel; mer än en gång hörde jag yttranden sådana som: „vi sätta en ära i att vara konservativa, gentemot det nuvarande liberala partiet i Sverge"; mer än en gång tadel öfver den nya representationen, och klander mot den frisinnade hufvudstadspressen. Och, såsom ofvan antyddes, äfven i sjelfva den anda, som genomgick jubelfesten, såg man uttrycket af en sådan konservatism, om ock ej hos ungdomen specielt, så dock hos universitetet i allmänhet, ty annorlunda än så kan man väl ej kalla denna kärlek och pietet för det gamla, föråldrade, denna rädsla att låta en nyare tids flägt renande och rensande blåsa fram. Men till en sådan, särdeles i politiskt hänseende konservativ riktning, lättare förklarlig för öfrigt i ett land som Sverge, hvilket har så mycket godt att bevara från sin glans-

period, inskränker sig äfven hela denna så kallade unggubbaktighet. Må man icke för öfrigt föreställa sig de lundska studenterne som ett „krokryggigt slägte af i förtid grånade pedanter“, som ej kan lifvas af ungdomliga känslor; då gör man sig skyldig till det största misstag. Äfven min berättelse torde innehålla mer än ett bevis derpå, att ynglinga-entusiasm och lif ej äro fremmande gäster i Lund. — En missuppfattning måste jag i sammanhang härmed ännu undanrödja; man har ofta trott, att en utomordentligt aristokratisk anda skulle herrska vid Lunds universitet; detta är dock fullkomligt oriktigt; jag såg deraf ingen yttring alls, och i studentkatalogen kan man ej räkna mer än på sin höjd 10—15 adliga namn.

zerad, [illegible] sig [illegible] hela [illegible] ung-
[illegible]. [illegible] öfrigt förekomma sig [illegible]
[illegible] som [illegible] i
[illegible] gällande [illegible], som ej kan [illegible] ett [illegible]-
[illegible]; då [illegible] till [illegible]
[illegible] med [illegible] förde [illegible] mer än
ut [illegible] derpå att ynglingen [illegible] ej [illegible]
[illegible] — En [illegible]
sig i sammanhang härmed [illegible]; men det
ofta [illegible], att en af [illegible] aristokratisk anda skulle
[illegible] universitetet; detta är dock fullkom-
ligt [illegible] jag [illegible] ingen yttring alls, och i
[illegible] som man ej tänka [illegible] på sin högl
[illegible]